

Araştırma Makalesi
Research Article

**YEREL KAMU HİZMETİ SUNUMUNDA “YENİDEN
BELEDİYELEŞTİRME (REMUNICIPALISATION)”: OECD ÜLKELERİ
VE TÜRKİYE’DEN UYGULAMA ÖRNEKLERİ**

A. Muhammet BANAZILI*

Öz: Küreselleşme sürecine bağlı olarak değişim rüzgârlarının bir yansıması sayılan reformlar, ülkeler için giderek kaçınılmaz bir hale gelmektedir. Küresel rekabet ortamı; yalnızca firmaları etkilememiş, yerel yönetimleri de etkisi altına alarak iktisadi, siyasi ve sosyal bir boyut kazanmıştır. Değişimin sınırları artık sadece bölgesel düzey ile sınırlı kalmamış; aynı zamanda kentlere kadar genişlemiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak, yerel yönetimlerin hizmet sunumunda, bazı kamu hizmetlerinin kalitesini artırmak için özelleştirme çalışmaları yapılmıştır. Ancak bu durum, her zaman kamu yararına olumlu sonuçlar doğurmamıştır. Özel teşebbüslerin kamu hizmet sunumlarındaki bir takım hatalarının, hizmetlerin sürekliliğini ve niteliğini sekteye uğratması ve vatandaşların bu konudaki tepkileri belediyeleri etkileyerek kamu hizmet sunumunun biçimini değiştirmiştir. Yerel yönetimler böylesi sorunların önüne geçebilmek için tekrar inisiyatif sahibi olmuş ve özel teşebbüsler tarafından gördürülen bazı yerel kamu hizmetlerinin tekrar belediyeler tarafından karşılanması anlamına gelen “yeniden belediyeleştirme” anlayışı gündeme gelmiştir. Yeni nesil belediyeçilik olarak da nitelenen bu düşünce, yaygın olarak OECD ülkelerinde uygulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bazı OECD ülkelerinde kullanılmaya başlayan yerel kamu hizmetlerinde yeniden belediyeleştirme uygulamalarını incelemektir. Bu kapsamda çalışmada, konuyla ilgili literatür taraması yapılmış ve belli başlı OECD ülkelerindeki yeniden belediyeleştirme uygulamaları bazı örnekler üzerinden ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada OECD ülkelerinin yeniden belediyeleştirme anlayışı günümüz belediyeleri açısından değerlendirilmiş ve Türkiye’deki yeniden belediyeleştirme yaklaşımı niteliğinde olan uygulamalar irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Hizmeti, Yerel Kamu Hizmeti, Yeniden Belediyeleştirme, OECD Ülkeleri, Türkiye.

**“REMUNICIPALISATION” IN PUBLIC SERVICE DELIVERY:
APPLICATION EXAMPLES FROM OECD COUNTRIES AND
TURKEY**

Abstract: The reforms which are regarded as a reflection of the winds of change depending on the globalization process, are becoming increasingly inevitable for countries. Global competition environment; it did not merely affect firms, but affected local administrations and gained an economic, political and social dimension. The borders of change are no longer limited to regional level; at the same time, it expanded to cities. Depending on this developments, in local governments services delivery, it’s made privatization of some public services to improve. Still, the situation has not always produced positive results for the public interest. It has changed the form of public service delivery by the

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi. e-mail: a.muhammetbnzl@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5088-9587

Geliş Tarihi: 03 Eylül 2018
Received: 03 September 2018
Kabul Tarihi: 04 Aralık 2018
Accepted: 04 December 2018

failure of private enterprises to make certain mistakes in public service delivery, the continuity and quality of services, and the reaction of citizens in this matter to municipalities. The Local Governments have had a unique initiative to cope with such problems and some of the local public services that are seen by private enterprises are met by municipalities the "remunicipalisation" comprehension has come to the agenda. This idea, also referred to as the new generation municipalism, is widely applied in some OECD countries. The purpose of this study is to examine the remunicipalisation movements in local public services that are being used in some OECD countries. In this context, the relevant literature review was conducted and remunicipalisation experiences in underlying OECD countries were discussed. What's more, the remunicipalisation understanding of OECD countries has been evaluated in terms of currently remunicipalisation and re-qualification applications with the remunicipalization approach in Turkey were examined.

Keywords: Public Service, Local Public Service, Remunicipalisation, OECD Countries, Turkey.

I. Giriş

Günümüzde devletler ve yerel yönetimler yerel kamu hizmeti sunumunda daha esnek, yüksek verimliliği amaçlayan ve kamunun ihtiyaçlarının karşılanmasında daha fazla duyarlı olan aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel ihtiyaçların genişlemesine bağlı olarak modern ve sosyal devlet olma bilincinin bir sonucu olarak yerel yönetimlerin işleyiş biçiminde de değişimler yaşanmaktadır. Neo-liberal paradigmanın gelişmesiyle modern yönetim anlayışının bir uzantısı olan yerel kamu hizmetinin özel işletmeler tarafından gördürülmesi de bu değişimin bir sonucudur.

Ancak yerel kamu hizmetinin yapılmasında özel işletmeler, yerel yönetimler kadar verimli ve etkin olmayabilirler. Vatandaşların hizmetlerini organize edebilecek merkezi ve yerel ölçekte örgütlenmiş siyasi bir sistemin olması şarttır. Bu bağlamda hizmet sunumunda "süreklilik ve etkililik" felsefesi çerçevesinde merkezi ve yerel yönetimler, yerel kamu hizmetinin karşılanması için daha önce özel işletmeler ile yapmış oldukları ikili hizmet sözleşmelerini feshedip tekrar kendileri bu sürece müdahil olabilmektedirler. "Yeniden belediyeleştirme" olarak nitelendirilen bu anlayış, kamu yararını esas alan ve hizmetin sunuş şeklinde adeta yeni ve gelişmiş bir yerel yönetim işleyiş biçimini karşımıza çıkmaktadır.

1980'lerden bu yana, yerel kamu hizmetlerinin özel hukuk kişileri aracılığıyla sunulması tam olarak ihtiyaçları karşılayamamıştır. Bundan dolayı yerel yönetimler, "vatandaş ve hizmet odaklılık" prensibi doğrultusunda özelleştirmelerden ziyade, yerel kamu hizmetlerini tekrar kendi insiyatiflerine geçirmişlerdir. Özel teşebbüslerin yerel kamu hizmetlerini sunmalarında karşılaşılan eksiklikler, işlevsel hatalar ve hizmet fiyatlarının yüksek olması gibi sorunlara bağlı olarak, özelleştirmeler kısmi fayda sağladığı farkındalığı oluşturmuş ve yeniden belediyeleştirme kapsamında farklı ülkeler, çeşitli uygulamalar geliştirmişlerdir.

Çalışmada; kamu yönetimi anlayışında yaşanan değişimlere bağlı olarak bunun yerel yönetimlere yansması ve Almanya, Fransa, ABD, İngiltere, Kanada ve Belçika özelindeki OECD ülkelerinde gerçekleştirilen yeni belediyeçilik deneyimleri ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada OECD ülkelerinin yeniden belediyeleştirme anlayışı günümüz belediyeleri açısından değerlendirilmiş ve Türkiye'deki bazı uygulama örnekleri incelenmiştir.

II. Kamu Hizmeti, Yerel Kamu Hizmeti ve Yeniden Belediyeleştirme Kavramları

Kamu hizmetleri, toplumun ortak ihtiyaçlarının giderilmesi için kamu kuruluşları eliyle icra edilen hizmetlerdir (Ateş ve Nohutçu, 2006: 246). Kamu hizmeti, idare hukukunun en sık kullanılan kavramlarından biri olmasına rağmen, anayasal ve yasal açıdan yapılmış bir tanımı bulunmamaktadır (Günday, 2011: 330). Öğretide kamu hizmetinin değişik tanımları mevcuttur ve bu tanımlar başlıca üç türdür (Günday, 2011: 330; Akyılmaz vd., 2009: 458): (1) “Organik anlamda kamu hizmeti” belli bir hizmeti yürütmek amacıyla kamu tüzel kişiisi tarafından görevlendirilmiş kamu görevlileri ve mali imkanları açıklamaktadır. (2) “Maddi anlamda kamu hizmeti” kamu yararına ve kamusal ihtiyaçlara dayalı faaliyetlerdir. (3) “şekil bakımından kamu hizmeti” ise, belli bir usulü ve belli rejimi ifade etmektedir. Kamu hizmeti kavramının tanımsal çerçevesi her ne kadar dağınıklık gösterse de, bu hizmetlerin taşması gereken belli başlı ilkeleri ortaktır. Bu ilkeler şunlardır (Özay, 1986, 42-44; Günday, 2011: 334-336): Kesintisizlik (Süreklilik) ve Düzenlilik, Uyarılma (Değişkenlik), Nesnellik ve Eşitlik, Meccanilik (Değişmezlik) ve Bedelsizlik ilkeleridir. Belirtilen bu ilkelere kamu hizmetinin kamu yararını sekteye uğratmasını engellemek için uyulmaktadır.

Kamu hizmeti, idare hukukunun en önemli kavramlarından biri olmasının yanı sıra, bu hukuk dalının açıklanmasını sağlayan kurucu bir unsur olarak da değerlendirilmektedir (Karahanoğulları, 2015: 184). Ayrıca kamu hizmeti, yalnızca idare hukukunun değil, kamu hukukunun da bütün dallarını kapsamayan karmaşık bir olgudur. Bu bağlamda, kamu hizmetine ilişkin kesin bir tanım yapmak zordur. Ancak kamu hizmeti, en genel anlamda toplumun genel ve ortak ihtiyaçlarını sağlamak üzere devletin kamu tüzel kişileri veya onların gözetimi ve denetimi altında gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlanabilir.

Bir hizmetin kamu hizmeti sayılabilmesi, ülkenin içinde bulunduğu koşullarla yakından ilgilidir. Kamu hizmeti, bu açıdan daha çok siyasi kararlarla belirlenir. Zaten yerel yönetimler ulusal düzeydeki siyasi süreçler ile ya tamamen bütünleşmiş olmakta ya da onlardan tamamen bağımsız bir görünüm sergilemektedirler (Keleş ve Yavuz, 1983: 28). Bir hizmetin kamu hizmeti olabilmesi için, her şeyden önce kamuya yönelik ve kamu yararının bulunması yanında, kamu tüzel kişileri veya onun sıkı denetimi altındaki özel girişimler aracılığıyla gerçekleştirilmesi şarttır (Gözübüyük, 2014: 294).

1982 Anayasası’nın 104. maddesinde yapılan son değişiklik ile (16/4/2017-6771/8 md.) temel hak ve özgürlüklere aykırı olmamak şartıyla Cumhurbaşkanı da yürütmeye ilişkin konularda Cumhurbaşkanı Kararnamesi çıkararak kamu hizmetini düzenleyebilir. Hatta Anayasanın 123. maddesindeki değişiklik sonrasında (16/4/2017-6771/16 md.) kamu tüzel kişiliğinin kurulmasına ilişkin yasama organı kanun çıkarabileceği gibi, Cumhurbaşkanı da benzer yönde Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile kamu tüzel kişiliği kurabilir. Bu sayede, kamu hizmeti ve kamu tüzel kişiliğinin kurulması konusunda yasama organının tekeli, Anayasada yapılan son değişiklikler ile ortadan kaldırılmış oldu. Kamu hizmetinin yürütülebilmesi için aslında gerek yasama organının

gerekse Cumhurbaşkanı'nın kamu hizmetini ayrıntılı düzenlemesi de şart değildir.

Kamu hizmetleri; hizmetin yapısına, niteliğine, konusuna, yararlanma yöntemine ve hizmetin sunulduğu alana (coğrafyaya) göre türlere ayrılmaktadır. Bazı kamu hizmetleri; tekelli veya tekelsiz, bazısı doğrudan veya dolaylı yararlanan, bazısı ise konusuna göre idari, iktisadi, sosyal ve bilimsel-teknik-kültürel hizmetler olarak sınıflandırılmaktadırlar (Günday, 2011: 337-340; Akyılmaz vd.; 2009: 459-461). Kamu hizmetlerinin bir başka sınıflandırılma biçimi ise, "Milli (Genel) Kamu Hizmeti" ve "Yerel Kamu Hizmeti" ayrımıdır. Eğer kamu hizmeti; güvenlik, adalet, eğitim, sağlık gibi tüm ülke düzeyinde görülüyorsa "Milli Kamu Hizmeti"; kent içi ulaşım, su, kanalizasyon gibi yerel düzeyde görülüyor ise, "Yerel Kamu Hizmeti" söz konusudur. Zaten kamu hizmeti, ülkenin geneline yönelik olabileceği gibi bölgesel veya yerel düzeyde de gerçekleştirilebilir. Anayasamızın 127. maddesinde yerel yönetimlerin yerel nitelikli kamu hizmetlerinin yapılmasından yerel halkın mahalli müşterek nitelikteki ortak ihtiyaçlarını sağlamak ile yükümlü olduğundan bahsedilir. Yerel yönetimler anayasanın bu hükmüne dayanarak kanunlara ters düşmemek şartıyla kendi faaliyet alanlarını kamu hizmetine dönüştürebilirler.

Aynı şekilde yerel yönetimler, kendi kuruluş kanunları çerçevesinde hizmetleri kendi görev ve sorumluluk alanları içinde belirleyebilirler. Ancak bu açıdan yerel yönetimlerin hizmet kurma yetkisi, mutlak değil, sınırlı bir yetkidir. Bunun tek istisnası, yerel yönetimlerin kamu hizmeti yapma yetkisi, kanunla kısmen veya tamamen yasaklanabileceği gibi, aynı şekilde kanunla kamu hizmeti yapma zorunluluğu da getirilebilir. Hatta bu hizmetlerin özel girişimler aracılığıyla yapılması da mümkündür (Gözler, 2005: 443). Zaten kamu hizmetlerinin mutlak olarak idare tarafından karşılanması zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu tür hizmetleri idare tarafından doğrudan sunulabileceği gibi özel hukuk gerçek ve tüzel kişiler vasıtasıyla da görülebilmektedir. İdare kamu hizmetlerini yürütürken, Emanet Usulü, Müşterek Emanet Usulü, Ruhsat Usulü, İmtiyaz Usulü, İmtiyaz Usulü ve Yap-İşlet-Devret Usulleriyle vatandaşın ihtiyaçlarını özel teşebbüslerce gördürme hakkına sahiptir (Günday, 2004: 306). Ancak küreselleşme ve yüksek nüfus artışları insan ihtiyaçlarını da çeşitlendirmesi bazen özel teşebbüslerin bu değişim hızına ayak uyduramayarak yerel hizmetleri karşılamada yetersiz kalmaları mümkündür.

Yerel yönetimler, yerel ölçekteki kamusal hizmetlerin beklenti ve taleplerinin saptanabilmesi açısından kamu yönetiminin önemli aygıtlarındandır (Bayrakçı ve Kahraman, 2017: 302). Buna bağlı olarak belediyeler, ellerinde bulundurdukları teşebbüs gücüne dayanarak yerel düzeydeki kamu hizmetlerinin karşılanmasında önemli görevler üstlenmektedirler (Eryılmaz, 2007: 132-135). "Yerel Kamu Hizmetleri"; mal ve hizmetlerdeki, tüketici tercihlerinin ve taleplerinin yerel halkın izleme kabiliyetinin yüksek olduğu, ısrarlılık alanı dar olan mal ve hizmetlerdir (Falay, 2003: 44). Avrupa Komisyonu yerel kamu hizmetini vatandaşlar tarafından temin edilemeyen ancak kamu otoritesi tarafından karşılanabilecek olan ekonomik faaliyetler bütünü olarak tanımlamıştır (www.ec.europa.eu., 2016). Literatürde yerel kamu hizmetleri kavramına ilişkin olarak birçok tanımın olduğu ve farklı yaklaşımlarla ele alındığı görülmektedir.

Değişimin hızlı bir şekilde yaşandığı çağımızda, insan ihtiyaçları da aynı doğrultuda artmaktadır. Geçtiğimiz yüzyıl içerisinde tartışılmakta olan kavramlardan birisi de küreselleşme ve neo-liberal düşüncenin geleceğine ilişkin gelişmeler olmuştur (Gün, 2015: 5). Özellikle II. Dünya savaşı döneminin kapanmasının ardından etkisini sürdüren refah devleti anlayışı, 1970 senesinde yeniden sorgulanmaya başlanmıştır. 19.yy'ye hâkim olan liberal düşünme tarzı kendini yeniden biçimlendirerek “neo-liberalizm” görünümünde ortaya çıkmaya başlamıştır (Öçal, 2018). Devletin ekonomiye müdahalesine karşı olmayı savunan liberal görüşe göre, devlet yalnızca piyasadaki aksaklıkların giderilmesinde sisteme müdahil olmalıdır. Bu çerçevede liberal anlayışa göre; yerel yönetimler ve kamu sektörü içerisinde küçülmeye gidilmesini şart koşmaktadır (Köseçik, 2000: 38). Liberal görüşün savunduğu argümanlardan biriside, 20.yy'de devlet hacminin artması, bireylerin ve toplumların özgürlük alanlarını kısıtlayacağına dair öngörüsüdür (Sağır, 2016: 284). Toplumsal refahın sağlanmasında salt olarak devletin yerine, piyasa mekanizmasının hâkim olduğu uyum ve rekabet ortamıyla da sosyal refahın sağlanması mümkündür. Devletin boş bıraktığı alanlar ise topluma aktarılmalı fakat doğrudan topluma aktarılamayan görevler ise sivil toplum kuruluşlarına ve yerel yönetimlere bırakılmalıdır (Güler, 2016: 97).

Liberal anlayış bir taraftan devletin faaliyet alanlarını kısıtlarken diğer taraftan adaleti sağlamak, rekabetçi piyasaları teşvik etmek ve ikili özel anlaşmalar sağlamak gibi görevleri devlete bırakmaktadır (Talas, 1993: 6). Bu kapsamda yerel yönetimlere temizlik, çöp toplama, su temini, bina bakımı ve elektrik dağıtımı gibi yerel nitelikteki kamu hizmetlerinin karşılanmasında doğrudan özel teşebbüslerle ihale usulleri aracılığıyla işbirliği yapmasının önü açılmıştır (Köseçik, 2000: 26-27). Bu türdeki hizmetlerin karşılanmasında merkezi yönetim ve özel sektör arasında önemli bir köprü görevi görmektedir. Öyle ki 1970'lerin sonundan günümüze aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkede uygulamaya geçilen neo-liberal idari reformların çıktısı olarak özelleştirmenin bu neo-liberal anlayıştan kaynaklandığı ifade edilebilir (Öztop, 2016: 10).

Vatandaşların gereksinimlerinin karşılanmasında en önemli aktörlerden biri olan belediyeler, yerel ihtiyaçları kendi himayesi altında sunabileceği gibi bu hizmetleri özel teşebbüslere devrederek de iş gördürebilir. Ancak söz konusu “kamu yararı” olduğunda, vatandaşların ihtiyaç duyduğu temel hizmetlerin sürekli ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir. Kamu – Özel ortaklıkları çerçevesinde gelişen iş birlikleri ve özel şirketlerle yapılan hizmet sözleşmeleri kamu yararına katkı sağlamayacağı gibi dezavantajlı sonuçlara da neden olabilmektedir. Bu bağlamda, yerel hizmetlerin özel teşebbüsler aracılığıyla yürütülmesinde, kamusal faydanın eksilmesi durumunda belediyeler tarafından yapılmış olan sözleşmeleri ve taahhütleri feshederek, bu hizmetleri kendisi icra edebilmektedir.

“Yeniden Belediyeleştirme” olarak belirtilen bu süreç en yalın tanımıyla; varlıkların ve tedarik hizmetlerinin özel teşebbüslerin elinden alınıp, belediye mülklerine dönüştürülmesi ve doğrudan belediyelerin kontrolünde işlenmesidir (Hall vd., 2013: 194). Libbe (2013: 18)'ye göre ise; “Yeniden Belediyeleştirme” konusu sadece 5 yıldır tartışılmakta olduğu için kesin bir tanımının olamayacağını öne sürmüştür. Bunun sebebi, son zamanlarda

“Yeniden belediyeleştirme” olarak nitelendirilecek örneklerin sayısının az olmasına dayandırılabilir.

Günümüzde, “Yeniden Belediyeleştirme” hareketlerini farklı kamu hizmetleri dâhilinde birkaç OECD ülkesi içerisinde saptamak mümkündür. Bu bağlamda özellikle Almanya’daki belediyelerin başta enerji ve su alanlarına ilişkin olarak kamu hizmetlerini yeniden belediyeleştirmesi akımının önemli bir sacayağını oluşturmuştur. Almanya’daki yeniden belediyeleştirme hareketlerinin yanı sıra sayıları az olsa da Avrupa’nın diğer ülkelerinde ve farklı OECD ülkelerinde de kamu hizmetlerinin belediyeler tarafından tekrar yürütüldüğünü söylemek mümkündür. Sunulan kamu hizmetlerinin türü ülkeden ülkeye değişkenlik gösterse de, hepsinin ortak paydada buldukları nokta bu hizmetlerin kamu yararını maksimum seviyede karşılamak üzere, süreçte baskın olacak tarafın belediye aktörleri olmasına yönelik girişimlerin söz konusu olmasıdır.

Yerel yönetimlerin, yerel hizmetlerin yeniden belediyeleştirilmesine karar verirken üç farklı nedenle hareket ettikleri öne sürülebilir (CCRE, 2009: 3):

- Vatandaşlarının çıkarları doğrultusunda kendi topraklarının başarılı bir şekilde gelişimini sağlamak ve sürdürülebilir teşvikler oluşturabilmek,
- Halkın ihtiyaç duyduğu öncelikli hizmet alanlarına yönelik olarak yerel hizmetleri organize ve finanse ederek görevlendirmeler yapabilmek,
- Vatandaşlarının çıkarlarını demokratik mekanizmalarla savunmak için uygun mekanizmalar sunabilmektir.

III. Avrupa Ülkelerinde Yeniden Belediyeleştirme Hareketlerinin Nedenleri ve Uygulama Alanları

OECD ülkelerinde yerel hizmetlerin yeniden belediyeleştirilmesi, kamu yararı dikkate alınarak, daha önceden özelleştirilmiş olan belediye mülklerinin veya hizmetlerinin yeniden alınmaya başlamasıyla ortaya çıkmış bir uygulamadır. Bu süreç özelleştirme paradigmasına karşı bir hareket olarak görülebilir. Ancak, yerel hizmetlerin özelleştirilmesi ile tüketici fiyatlarının düşmesi, hizmet kalitesinin artması ve belediye bütçelerinin mali açıdan rahatlaması gibi beklentiler tam olarak gerçekleşmemiş (Libbe, 2013: 18-20) ve yerel hizmetlerin belediyeler eliyle sunulması yaklaşımı daha baskın olmuştur (Ambrosius, 2012: 85). Ayrıca bu unsurların yanı sıra yerel hizmetlerin özelleştirilmesinde aşağıda belirtilen kritik sonuçların da oluşması gözlemlenebilir (PIQUE Report, 2009):

- Tüketici fiyatlarının yükselmesi riski,
- Kamu hizmetlerinden faydalanan düşük gelirli kesimin dışlanması riski,
- Özel monopollerin ve haksız rekabetli piyasa yapılarının oluşması riski,
- Özel teşebbüslerin hizmet fiyatlarında indirim yapması durumunda, hizmet kalitesinin bozulması problemi,
- Yerel yönetimlerin demokratik kontrollerini kaybedebilme tehlikesi.

Yerel kamu hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesi, OECD ülkelerinde uygulandıkları alanlara göre farklılıklar göstermektedir. Su ve enerji arzı, kanalizasyon işleri, arıtma, toplu taşıma, atık toplama gibi yerel kamu

hizmetlerinin karşılanabilmesi için OECD ülkelerindeki belediyeler tarafından özel teşebbüslerle ikili anlaşmalar yapılmıştır (Wollman ve Marcou, 2010: 2). Bu tür yerel hizmetlerin sürekli ve düzenli olarak yürütülebilmesinde belediyelerin önemli fonksiyonlara sahip olması gerekmektedir. Bundan dolayı belediyeler, gerektiği takdirde kamu hizmetlerindeki aksaklıkların giderilebilmesi için özel hizmet sağlayıcılarına müdahale edebilmektedir. Keza yerel yönetimler, yeni belediyeleşme uygulamalarındaki en önemli aktörlerdir. Yerel yönetimler çeşitli nedenlerden dolayı yeniden belediyeleştirme örneklerini oluşturmuşlardır. Bu nedenlerin belli başlı olanları irdelenecek olunursa (Reichard ve Röber, 2012: 9):

•Özelleştirmelere yönelik eleştirel algıların artması (Fiyatların yükselmesi, kalite problemleri vb.),

•Yerel kamusal hizmetlerin sunumunda kontrol ve denetimin yeteri ölçüde olması,

•Belediyeler için önemli bir konu olan ek gelir elde etme ve mevcut kaynakları ihtiyatlı kullanmak gibi durumlardan kaynaklanan finansal nedenler,

•Kapasite yönetiminin daha iyi kullanılmasına bağlı olarak çoklu hizmetlerde sinerji elde etmek,

•Sosyo-ekonomik nedenler (bölgesel istihdam politikalarına katkıda bulunmak),

•Siyasi nedenler (belediye meclis üyelerinin ve belediye başkanlarının tekrar seçilebilmek için kamu yararı lehine çalışmalar yürütmesi),

•Son olarak 2009 sonrasında Lizbon Antlaşması'nda AB'nin düzenlemelerinin fiilen gevşemesiyle birlikte, ulusal hükümetlerin kendi hizmet kurumlarını kendi tercihlerine göre organize etmelerinin önü açılmıştır.

Yeniden belediyeleştirme uygulamaları üzerine sıralanan durumların göz önünde bulundurulması, yerel hizmetlerin özel işletmeler eliyle gördürülmesi noktasında bir takım şüpheler uyandırmış ve hizmet sunumlarının yeniden belediye organları eliyle gördürülmesi gündeme gelmiştir. Yeniden Belediyeleştirmenin nedenleri yukarıda da belirtildiği üzere, birbirine çok yakın nedenlerden dolayı OECD ülkelerinde de gerçekleşmiştir (Ramesh vd., 2010: 1-6).

Belediye yönetimleri, vatandaşlar tarafından seçilmiş olan demokratik kurumlardır. “Kamu yararını” gözetmekte ve kamu hizmetlerinin temin edilmesinden sorumludur. Kamu hizmetleri, 19. yüzyıldan bu yana modern refah devletinin gelişimi açısından önemli bir araç olmuştur (Wollman, 2015: 2). Kamu hizmetlerinin sağlanması gerekliliği, yadsınamaz bir gerçektir. Özelleştirme ve yeni belediyecilik etrafında gelişen tartışmaların temelinde, kamu hizmetlerinin en iyi şekilde nasıl sağlanması gerektiği sorusu yatmaktadır (Newman ve Clarke, 2009: 4). 1980'lerde Yeni Kamu Yönetimi anlayışının yükselmesi ve alternatif hizmet sunumu arayışı, yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini gerek kamusal araçlarla gerekse özel ortaklıklar vasıtasıyla karşılaması zorunluğu doğmuştur.

Devlet ile piyasa arasındaki ikili yapının azaltılmasını amaçlayan “etkin devlet” kavramı, bu tür bir gerekçeye dayanarak etkin devlet olmanın esas amaçlarından birinin, kamu hizmetlerinin belediye yönetimleri aracılığıyla ülke çapına dağıtılmasına bağlamıştır (Vila ve Peters, 2016: 9). Etkin devlet kavramı, yerel yönetimlerin önemli sorumluluklara sahip olduğu federalist sistemlere de

uygulanabilir (Trapp'dan Aktaran Busshardt, 2004: 9-11). Londra'daki metro bakımı üstlenen Tramlik'in ve Antalya'da su tesislerini işleten Suez'in iflas etmesi örneklerinde kamu hizmetlerinin özel teşebbüsler eliyle gördürülmesinde bazı risklerin olduğu görülmüştür (Hall vd., 2010: 7).

Tablo 1. Yeniden Belediyeleşirmeye Geçişin Nedenleri ve Uygulama Alanları

NEDENLER	AKTÖRLER	
	Vatandaşlar ve Şehir Halkı	Belediye Yönetimi ve İdaresi
İşlevsel Hatalar	(1)Önemli teknik hatalar vardır. Hükümetlerin bu hatalara kayıtsız kalmaları vatandaşları yeni belediyeleşirmeye itmektir. Bu hatalar medya ile paylaşılmalı ve halkın fikirleri alınmalıdır. (Kanada/Hamilton-Su)	(2)Ciddi teknik hatalar ve iflas edebilme riskinden dolayı özel tedarikçi sayısında yetersizlik söz konusudur. Bundan dolayı belediyeler, temel hizmetlerin sunumunda güvenlik ağı görevi görmelidir. (ABD/Atlanta-Su ve İngiltere/Londra-Toplu Taşıma)
Ekonomik	(3)Fiyat artışlarına ve özel çıkarlara (karlara) karşı vatandaşların yoğun tepkisi vardır. (Fransa/Grenoble&Bordeaux-Su ve Türkiye/Antalya-Su)	(4)Hükümet, belediye bütçesi için maliyeti azaltmak ve belediye bütçesi için kar elde etmek için etkili kamu hizmeti araçları kullanmalıdır. (Fransa/Paris-Su, Almanya/Münsterland-Elektrik, İngiltere/Sommerset-IT Hizmetleri, Almanya/Hannover-Kamu Binaları ve İlgili Hizmetler)
İdeolojik	(5)Yeniden belediyeleşirmenin çevresel kazanımları için oldukça yüksek miktarda bütünleşmiş vatandaş girişimleri söz konusudur. (Almanya/Berlin&Hamburg-Enerji)	(6)Yereli, yüksek nitelikli istihdamı ve yenilenebilir enerjiyi teşvik eden bir hükümet ve belediye yönetimi oluşturulmalıdır. (Belçika/Kiel-Toplu Taşıma & Almanya/Tübingen-Enerji)

Kaynak: Busshardt, 2014: 14.

İkinci olarak, yerel yönetimler yeniden belediyeleşirme uygulamalarındaki işlevsel hataların doğması durumunda, potansiyel tehlike ve fırsatları şehir halkına kıyasla daha iyi bildiği için bu süreçteki en baskın aktörün yine yerel yönetimler olması beklenmektedir (Gonçalves, 2008: 4). Yerel yönetimler, özel ve dış kaynaklı hizmetlerin kalitesine yönelik denetleme ve inceleme faaliyetleri yürütmektedir. Bu nedenle yerel yönetimler, özel hizmet sunumlarıyla ilgili potansiyel sorunların farkındadırlar (Williams, 2010: 8-9). Bu duruma örnek olarak Galler'deki kamu hastaneleri örnek gösterilebilir. Zira Galler'de kamu hastanelerinin temizlik hizmetlerinin taşeronlara devredilmesiyle iş zaafı dolayısıyla hastane ortamında dirençli mikrop sayısı artmış ve birçok kişiyi olumsuz etkilemiştir. Bunun üzerine Galler hükümeti 2015 yılında "Sağlık Etki Değerlendirmesi" yaparak kamu hastanelerinin temizlik işlerinin yeniden yerel yönetimlere bırakılması kararı alınmıştır (www.gov.wales., 2015). Özetlemek gerekirse yerel yönetimler; dış kaynaklı sorunlardan dolayı zarara uğrayan vatandaşın, fayda ve memnuniyetini esas alarak temel hizmetlerin yeniden belediyelere bağlanması yoluyla sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadır. Örnek 1'de yer alan ülkelerde

yeniden belediyeleştirme belli bir grup tarafında teşvik edilmiş iken, Örnek 2’de yer alan deneyimlerde yerel yönetimler, özel teşebbüs kaynaklı işlevsel hataları düzeltmede “doğrudan” müdahale etmiş ve herhangi bir baskı grubu olmadan yeniden belediyeleştirme düzenlemelerini gerçekleştirmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi yeniden belediyeleştirmenin aktörleri ve nedenlerine ilişkin parametreler yeniden belediyeleştirme anlayışının nasıl ve niçin yapıldığı ortaya çıkarmaktadır.

Yeniden belediyeleştirmenin öncelikli alanları ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ancak yerel yönetimler genel olarak, su, temizlik, elektrik, toplu taşıma, kanalizasyon ve arıtma alanlarında girişimlerde bulunmuştur. Bunların yanı sıra, sosyal konut, kültür ve sanatsal faaliyet alanları da yeniden belediyeleştirmenin kapsamı içerisine dâhil etmek mümkündür.

Tablo 1’e bakılarak OECD ülkelerindeki yeniden belediyeleştirme nedenlerini ve değişik uygulama alanlarını řu şekilde sıralamak mümkündür:

A. İşlevsel Başarısızlıklarından Dolayı Yeniden Belediyeleştirme

Temel bir hizmetin sağlanması için işlevsel başarısızlıklara tepki olarak şehir halkı yeniden belediyeleştirme girişimleri için itici unsur olmaktadır. Kamu hizmetlerinden yararlanan vatandaşların, kamu hizmetlerinin yeterli ölçüde karşılanması ve sunulması için belediye yönetimlerine yeniden belediyeleşmeleri için baskı yapabilmeleri mümkündür. Bu duruma örnek olarak Kanada’nın Hamilton kentinde kamu hizmeti olan su tedarikinin yeniden belediyeleşmeye başlamasıdır. Bu hizmet, ilk başlarda Hamilton belediyesinin su ve kanalizasyon altyapısına özel finansman ve yatırımlar çekmek ve belediye maliyetlerini azaltmak için özelleştirilmiştir (Pigeon vd., 2012: 77). Ancak daha sonra ciddi sayıda teknik arıza ve sorunlardan dolayı taşeronların, belediyelerin beklentilerini karşılayacak su ve kanalizasyon şebekesini idare edemeyecekleri gerekçesiyle itiraz edilmiştir. Ayrıca taşeron su şirketi, birçok personelini işten çıkartmış ve maksimum tehlikeli çevresel yerlerde bu kişileri istihdam etmiştir (Ohmeng ve Grant, 2008: 484). Böylece, kara ve hisse değerlerine odaklanmanın önemli negatif dışsallıklara yol açabileceği ortaya koyulmuştur. Sonuç olarak, Hamilton limanındaki kimyasal kirlilik seviyesi artmış ve kanalizasyon atıklarının sayısı önemli ölçüde yükselmiştir (www.icij.org., 2012). Taşeron işçiler, çalışanların güvenilir olmayan ve eski ekipmanların olması, tesis koşullarının sağlıklı olmaması, sağlık ve güvenlik kaygılarının olmalarından şikâyetçi olmuşlardır (Ohmeng ve Grant, 2008: 484). Ancak bunun yanı sıra en tehlikeli ve belki de maliyeti en yüksek olan başarısızlık, ham atık su sızıntısının tüm bölgeye yayılması ve bir hastanenin tahliyesini gerektiren olay olmuştur (Piegon vd., 2012: 78). Vatandaşların yaşanan olaylara karşı koymuş oldukları tepkiler, belediye yönetimlerini yeniden belediyeleşmesine veya sorunları farklı yöntemlerle çözmelerine zemin hazırlamıştır.

B. Kamu Hizmetlerinin Aksatılmasından Dolayı Yeniden Belediyeleştirme

Bu tür örneklerin ortak bir noktası bulunmaktadır. Bu nedenle, esas olarak yeniden belediyeleştirme, yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinin sunulması amacıyla taşeronlara yetki verilmesi ve bu hizmetlerin taşeron tarafından tam olarak yerine getirilememesi (işlevsel sorun) ve taşeron fiili olarak zorlanacağına inanılmasından dolayı kamu hizmetlerindeki aksamaların

önüne geçilebilmesi için yerel yönetimlerin kontrolü tekrar ellerine almaları gerekliliği doğmuştur. Bu duruma örnek olarak; Su Temini (Atlanta) ve Toplu Taşıma (Londra) gibi ülkelerin kamu hizmetlerindeki değişiklik uygulamaları gösterilebilir.

Atlanta'daki su hizmetlerinde ve Londra'daki metro istasyonlarındaki elektrik sistemlerinin yeniden belediyelerin inisiyatifine bırakılması bu tip duruma örnek gösterilebilir (Missimer vd., 2014: 687). Burada belirtilen durum, birinci örnekteki gibi toplumsal baskılar tarafından yeniden belediyeleşme hareketlerinden ziyade, yerel yönetimlerin işlevsel hataların önüne geçilebilmesi adına yetkili kurumların harekete geçmesi söz konusudur.

Atlanta şehri 1990'lı yıllarda finansal kısıtlamalardan dolayı içme suyu ve üretimi ve atık su arıtımı alanlarını özelleştirmiştir. Atlanta belediyesi ilk başlarda para tasarrufu sağlamış olsa da, çift taraflı hizmet sözleşmesinin sona ermesi ile önemli ölçüde işlevsel hatalar yapılmaya başlanmıştır. Kırık su borularının olması, su kesintilerinin sıklıkla yaşanması ve su saatlerinin kurulumlarının yapılmaması gibi nedenlerden dolayı kamu hizmetleri aksamış ve Atlanta Belediyesi'nin ciddi oranlarda parasal kayıplarla karşılaşmasına yol açmıştır (Jehl, 2003). Taşerondan kaynaklanan işlevsel hatalar dolayısı ile ülkede ortalama % 45 su kaybı yaşanmış, belediye ve şehir halkının bütçesinde kayda değer kayıplar yaşanmıştır (Hall ve Lobina, 2001: 4). Yapılan görüşmeler sonucunda Atlanta'da kamu hizmetlerinin taşeronlar aracılığıyla gördürülmesi "yetersiz ve potansiyel olarak tehlikeli" olduğu kararı alınmış ve bu kamu hizmeti yeniden belediye eliyle yürütülmeye başlanmıştır (Food & Water Watch, 2008). Böylelikle Atlanta Belediyesi'nin yeni belediyeleşme kapsamında ulaşmak istediği asıl amaç, finansal kayıpların yaşanmasını önleyerek, kar elde etmek olmuştur.

Londra kent yönetimi, sürekli olarak artan metro ağı maliyetlerini azaltmak ve elektronik bilet uygulaması sisteminin hayata geçirilebilmesi için Kamu-Özel Ortaklık modelini benimsemiştir. Ancak bunlar yine de istenilen hizmetlerin tam olarak sunulmasında yetersiz kalmıştır. Metro hatlarının bakım ve onarımı üstlenen taşeron firma, sözleşmenin yapılmasından bir süre sonra iflas ettiğini duyurmuştur (Hall, 2012: 22). Elektronik bilet servisi sağlayıcısı olan Tramlink, yolcu sayısını artıracak yeni bir biletleme sistemi ile işbirliği yapmayı reddetmiştir. Bu nedenle, toplu taşımının kullanımının artmasından dolayı şirket toplumun ihtiyaçlarını karşılayamamış ve kamu hizmet etiği adına hareket edememiştir (www.epsu.org, 2012). Yetkililer, bilet sistemindeki artarda yaşanan başarısızlıklardan sonra Tramlink şirketi ile sözleşmeyi feshetme kararı almıştır. Ulaştırma Bakanlığı, yüzbinlerce insanın mağdur olmasının ardından, metro ağlarının özel teşebbüslere bırakılamayacağı kararını almışlardır (United Kingdom-House of Commons, 2008: 3). Yeni belediyeleşme hareketinin bu örneği, örnek beş ve örnek altıda yer verilen ülkelerdeki uygulamaların aksine, kamu yönetim ideolojisinden ve parti politikalarından tamamen bağımsız ideolojik olmayan yeni belediyeleşme hareketleri olmuştur.

C. Hizmet Fiyatlarının Yükselmesi Nedeniyle Yeniden Belediyeleşirme

Yeniden belediyeleşirmenin bu türünde, tüketiciler için yüksek fiyatların olması ve özel teşebbüslerin aşırı kar elde etmesi durumu

bulunmaktadır. Bu nedenle ekonomik kaygılar, yeniden belediyeleşmenin asıl sebebidir. Özelleştirmeye bağlı olarak hizmet bedellerinin yükselmesi, vatandaşlar tarafından tepkiyle karşılanmış ve bu duruma dair kamuoyunun da dikkati çekilmeye çalışılmıştır. Kamu hizmetlerinin belediyeler aracılığıyla yürütülmesinin daha avantajlı olacağı düşüncesinin kitle iletişiminde geniş yer bulması, yeni belediyeçilik lehinde önemli bir etken olmuştur. Yeniden belediyeleştirme hareketinin bu türüne örnek olarak Fransa'nın Grenoble ve Bordeaux kentlerindeki su sağlama ve temizlik hizmetlerinin sunumlarındaki değişiklikler gösterilebilir. Bu süreçte her iki kent belediye yönetiminden ziyade sivil toplum, yeniden belediyeleştirme hareketinde kilit rol olmuşlardır.

Grenoble'de su ve temizlik hizmetlerinin çok yüksek olmasından dolayı, Fransa'da bu alanlarda ilk kez yeniden belediyeleşmeye giden kent olmuştur (Hall vd., 2013: 197). Yerel Denetim Mahkemesi tarafından yapılan açıklamaya göre; 1989 ile 2014 yılları arasında özel teşebbüsler tarafından sunulan kamu hizmetlerinde, Grenoble halkının yaklaşık olarak bir milyon dolar fazladan harcama yaptıklarını belirtmiştir (Hall ve Lobina, 2001: 7-8). Yüklenici firma olan COGESE, şüpheli su endeksleme yöntemleri kullanmış ve borçları olduğundan fazla göstererek aşırı kar elde etmeye çalışmıştır. Mahkemeler tarafından usulsüz iş görmeden dolayı COGESE ile yapılan sözleşmeler fesih edilmiştir. Ayrıca COGESE, Antalya'da su işletme tesislerini işleten Suez şirketinin diğer alt yüklenicisine oldukça yüksek fiyatlarda taşeronluk vermiştir (Akgün, 2015). Tüm bu gelişmeler şehir halkı tarafından yüksek eleştiriler almıştır. Belediye yönetiminin vatandaşlar adına hareket etmede yetersiz kalması, nihayetinde vatandaş inisiyatifinin önemli bir etkisi ile yeni belediyeçilik için gerçek bir adımın atılması gerektiği kararı alınmıştır (Hachfeld, 2008: 5). Tüm bu gelişmelerin yaşanmasında sivil toplumun önemli etkisi olmuştur.

D. Yerel Yönetimlerin Ekonomik ve Verimlilik Tasarruf Sağlama Nedeniyle Yeniden Belediyeleştirme

Bu örnekte yer alan ülkeler, belediyelerin, kamu hizmetini özel hizmet sağlayıcıya kıyasla daha düşük maliyetli bir şekilde sunabilmesi nedeniyle, yeni belediyeçiliği teşvik eden ve uygulayan bir belediye yönetimi yer almaktadır. Yeni belediyeçilik anlayışı, tüketicilerin ve belediyelerin faydasını maksimize eden rasyonel bir seçenektir. Kamusal mal ve hizmetlerin, yerel yönetimler tarafından karşılanması sonucunda belediye bütçesinde kayıpların olmaması, vergilerin düşmesi ve tüketici fiyatlarının azalması sağlanmış olacaktır. Böylelikle kamu hizmetlerinin sunumu, özel tedarikçilerle kıyaslandığında daha az maliyetli olabilecektir. Kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine yönelik bazı deneyimler (telekomünikasyon gibi) kamu hizmetlerinin niteliğinde olumlu olabileceği iddia edilebilir (Hachfeld, 2008: 1-3). Ancak bu durum tüm kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinde olumlu sonuçlara ulaşılacağı anlamına gelmemektedir.

Yaklaşık olarak 25 yıldır Paris halkına yan kuruluşlar aracılığı ile su temin edilmiştir. Paris'teki su hizmetlerinin yeniden belediyeler tarafından sunulması, bir belediye yönetiminin özel tedarikçiden daha uygun maliyetlerle hizmetleri sunabileceğini göstermiştir (Valdovinos, 2012: 111). Bu dönemde, su fiyatları % 265 artarken, aynı dönemde enflasyon sadece % 70,5 artmıştır (Mekonnen vd., 2012: 5-6). Daha sonra su hizmetleri tekrar yerel yönetimlerin

tekeline geçmiş ve 35 milyon avroluk işletme maliyetlerinin düşürülmesinin yanı sıra su tarifelerinde % 8 oranında azalma olduğu görülmüştür (Piegeon, 2012: 34).

Almanya'nın Münsterland kentindeki elektrik şebekelerinin yeniden belediyeleştirilmesi örneğinde belediyelerin ek bir gelir kaynağı oluşturmak için altyapıyı geri aldıkları ve işlettikleri görülmektedir. 2013 yılında Münsterland Belediyesi, elektrik arzı yapabilmesi için RWE şirketinden elektrik şebekesi satın almış ve belediyeye ait bir elektrik şebeke şirketi kurmuştur (Klaus, 2013). Böylelikle Münsterland Belediyesi daha az maliyetle, daha hızlı ve daha etkin bir şekilde elektrik üretimini artırmaya çalışmıştır.

İngiltere'deki Somerset Belediyesi, IT hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için anlaşmış olduğu IBM ile ortak girişim sözleşmesini feshetme kararı almıştır. Süreç içerisinde IBM tarafından ciddi sayıdaki hatalar ve zararların yapılması sonucunda Somerset Belediyesi, maliyetleri azaltmak için bu hizmetleri kendisi yürütmeye başlamıştır (Ballard, 2012). Benzer bir şekilde, Sheffield ve Islington'daki konut konsey yönetimi, uzun vadede tasarruf sağlayarak daha fazla fonun kullanılabilceğini düşüncesiyle ALMOs himayesinde bulunan toplu konut hizmetlerini tekrar kendi bünyesine almaya karar vermiştir (Inman, 2011 ve Birch, 2011). 2012 senesinden bu yana IT hizmetleri Somerset Belediyesi tarafından tedarik edilmektedir.

Yeniden belediyeleştirme hareketi, Hannover'deki altyapı ve kamu binalarının işletilmesi ve bakım maliyetlerinin azaltılmasında başarılı olmuştur (www.epsu.org, 2015). Taşeronların bazen verimsiz ve daha maliyetli hizmet sunmalarından dolayı yerel yönetimlerin daha dikkatli ve geniş kapsamlı yeniden belediyeleştirme anlayışları ortaya koymalıdır. Bergkamen'deki atıkların toplanması hizmetinin yeniden belediyeleştirilmesi, tüketici fiyatlarının düştüğü ve kamu kurumlarının daha fazla kar elde ettikleri görülmüştür. Ayrıca, atık toplama ücretleri % 12, sokak temizliği ücretleri % 25 düşürülürken, su maliyeti değişmeden kalmış ve belediye yeniden belediyeleşme uygulaması ile yıllık 3 milyon avro kar elde etmiştir (Hall, 2012: 13). Görüldüğü üzere bu kategoride yer alan ülkelerdeki yeni belediyeleşme deneyimlerinin altında yatan temel neden; kamu hizmetlerinin, kamu eliyle daha düşük maliyetli bir şekilde sunulacağı beklentisi olmasıdır.

E. Çevre Sorunları Nedeniyle Yeniden Belediyeleştirme

Bu örnekte yer alan ülkelerdeki yeni belediyecilik hareketlerinin başlamasında, sivil toplum örgütlerinin, sendikaların ve halkın yüksek katılımının olması nedeniyle bu unsurlar itici faktörler olmuştur. Ancak burada değinilecek olan asıl örnek, çevresel koruma ekseninde yaşanan gelişmeler olmuştur. Berlin ve Hamburg'daki elektrik şebekelerinin yeniden belediyeleştirilmesi bu türdeki yeni belediyecilik hareketlerine örnek teşkil etmektedir.

Berlin ve Hamburg örneğinde, taşeronların ve kamunun, kamusal hizmetlerin sunumları esnasında politikleşme algısının oluşması nedeniyle sivil toplum tarafından belediye iradesine karşı zorunlu referandum yapılması gibi demokratik yollarla baskı yapılarak yeni belediyeleşme için adımların atılması gerekliliği söz konusu olmaktadır. Almanya'da enerji dönüşümünü destekleme ve iklim değişikliğiyle mücadele etme noktasında elektrik şebekelerinden istifade etmek isteği göze çarpmaktadır (Blauwhof, 2013). Berlin'de bu konu ile

ilgili “Berliner Energietisch” adı altında bir sivil toplum örgütü oluşturulmuştur. Bu örgütün amacı; Berlin’de demokratik, ekolojik ve sosyal olarak sağlanan bir enerji hizmetinin sağlanmasına katkı sağlamak olmuştur (Becker, 2017: 123-127). Böylelikle, kamuya ait bir elektrik hizmeti olacak ve sadece yenilenebilir kaynaklar kullanılarak vatandaşların elektrik, ısıtma vb. ihtiyaçları karşılanmış olacaktır.

Yeniden belediyeleştirmenin bu türünde, bir yandan çevreye karşı duyarlılığı olan bir kitle yer alırken diğer tarafta ise bu fikre karşı belediyelerin görüşleri yer alınmaktadır. Boulder’da, çevresel kaygıların giderilmesi ve potansiyel tehlikelerin önüne geçilebilmesi için halk kendi vergilerinin artırılması için baskı grubu oluşturmuştur (Cardwell, 2013). Bundan dolayı bu türdeki yeniden belediyeleştirme hareketi, örnek 1 ve 3’de yer alan ülke deneyimlerinden farklılık göstermektedir. Zira Hamburg’da, elektrik şebekelerinin yeniden satın alınıp bu hizmetin yeniden belediyelerin kontrolüne geçmesi için seçmenlerin % 50,9’unun katılımıyla referanduma gidilmiştir (Uken, 2013). Yine Berlin’de de enerji şebekelerinin yeniden satın alıp belediyeler aracılığıyla sunulması istemi ile gidilen referandumda halkın % 58’i enerji hizmetlerinin yeniden belediyeleşmesine dair görüşünü belirtmiştir (Terhorst, 2014). Referandum sonucunda, Hamburg ve Berlin Belediyesi enerji şebekelerini taşeron şirketten yeniden satın alarak, kendileri sunmaya devam etmiştir.

F. Sosyo-Politik ve Çevresel Nedenlerle Yeniden Belediyeleştirme

Belediyeler, yeniden belediyeleştirme uygulamalarını ayrıca kamu hizmetlerinin sunumu üzerindeki nüfuzunu tekrardan kazanmak amacıyla ideolojik ve sosyo-politik nitelikteki hedefleri gözetme yöntemi olarak da kullanabilmektedir. Kamu hizmetlerinin kontrolünü yeniden kazanmada, yüksek istihdam standartlarına sahip güvenli ve uzun vadeli istihdam sağlayarak, belediyeler açısından itici bir unsur olması düşünülebilir. Bununla birlikte, yeni belediyeciliğin bu örneği, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra birçok OECD ülkesinde meydana gelen kamu hizmet sektöründeki iş gücünün azaltılmasına karşı bir önlem olarak da tanımlanabilir (Schmitt, 2013: 1173-1174). Belçika’nın Kiel kentinde toplu taşımacılık, Tübingen kentinde enerji ve İtalya’nın Roma kentinde turistik ve kültürel hizmetler alanındaki yeni belediyecilik hareketleri bu kategoriye örnek ülke deneyimleri olarak gösterilebilir.

Kiel’deki toplu taşıma sistemi gibi kamu hizmetleri, sadece modern toplumların işleyişi için gerekli olan hizmetleri sunmakla kalmaz, aynı zamanda belediye yönetimine istihdamı kontrol etme ve korumaya yönelik bir fırsat sunmaktadır. Kiel’de yerel politikacılar ve partiler, taşeron şirketlerin kamu hizmetlerinin sunumunu tehlike altına attığı yaklaşık 600 iş alanının devam ettirilebilmesi için yeniden bir araya gelmişlerdir. İktidarda olan Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD), Kiel belediye binasının bakım ve onarımı üstlenen KVG şirketinin tüm çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliklerini teminat altına aldığını duyurmuştur (www.spd-net-sh.de, 2010). Bu nedenle Kiel Belediyesi, kamu hizmetlerinin sunulmasında ekonomik verimlilik huşuları üzerinde durarak, şirketler içerisinde iyi istihdam koşullarının oluşturulmasına öncelik vermiştir.

Kiel'deki yaşanan gelişmelerin benzeri İtalya'nın Roma kentinde de yaşanmıştır. Roma kentinin kültür ve turizm girişimlerini yürüten Zetema şirketinin, çalışanlarını zor şartlar altında çalıştırması ve haklarına kısıtlamalar getirmesi nedeniyle Roma belediyesi işçi haklarını koruma altına almak adına Zetema ile sözleşmesini feshetmiş ve bu hizmeti kendi himayesine geçirmiştir (EPSU, 2008: 50).

Tübingen' deki elektrik şebekelerinin yeniden belediyeleştirilmesi, yerel yönetimlerin çevresel kaygılardan dolayı "sürekli olarak yeni belediyeçilik" anlayışının benimseneceğine dair kanıt sağlayabilir. Şöyle ki, Tübingen Belediyesi yenilenebilir enerjiyi teşvik etmek için komşu belediyelerden çok sayıda elektrik şebekesini yeniden satın almıştır (Sa-Leonardo, 2016: 5). Bu durumda yerel yönetimlerin programatik ve ideolojik tercihleri nedeniyle aktif olarak, kamu hizmetlerinin tüketicilere ulaştırılmasında müdahalelerinin olduğu söylenebilir. Bu grupta yer verilen örnek ülke uygulamaları, yeni belediyeçiliğe geçilmesinde belediyelerin, yerel seçilmişlerin ve halkın ortak bir kabulün olması nedeniyle, örnek 5'te yer alan ülke deneyimlerinden ayrılmaktadır. Genel olarak OECD ülkelerindeki yeniden belediyeleştirme uygulamalarına bakıldığında başarılı gösterilebilecek ülke deneyimlerinin olmasının yanı sıra bir kısmında ise "palyatif (geçici) tedbir" olarak bu anlayışa geçildiği öne sürülebilir.

IV. Türkiye'de Yeniden Belediyeleştirme Uygulamaları

Küreselleşme, bölgeselleşme ve yerelleşmeye bağlı olarak Türkiye'de yerel hizmetlerin niteliğinde ve sunuluş şekillerinde dönüşümler yaşanmıştır. Şüphesiz yerel yönetimlerin varlık sebeplerinden birisi de, toplumsal ekonomik gelişmelerin sacayağı haline gelen nitelikli yerel hizmetlerin varlığıdır. Bu bağlamda, yerel yönetimler yapmış oldukları harcamaların büyük bir kısmının, vatandaşların temel gereksinimleri olan yerel hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik olduğu bir gerçektir.

Sosyal devlet anlayışının ivme kazanmasına paralel olarak hem idarenin hem de yerel yönetimlerin yürütmekle sorumlu olduğu yerel hizmetlerin boyutunda değişimlerin yaşanmasına yol açmıştır (Göven, 1999: 261). Bu çerçevede hizmetlerin sürekli ve verimli bir şekilde icra edilebilmesi için yerel yönetimlere veya özel teşebbüslere olan ihtiyaçta aynı ölçüde artmıştır.

Vatandaşların kendilerine sunulan hizmetlerin kalitesinin daha da artırılmasına yönelik beklentileri ve hizmetlerden en az maliyetle yararlanabilme arzuları Türkiye'de yerel yönetimlerin yerel hizmetlerin sevk ve idaresinde bir takım reformlar yapmasını da peşinden getirmiştir. Bu kapsamda gelişen uygulamalardan biride, alternatif hizmet sunma modeli olarak yerel hizmetlerin özel işletmeler eliyle gördürülmesi olmuştur.

Yerel kamu hizmetleri, özel kesimlerin eliyle her zaman vatandaşlar arasında sağlam bir köprü olamamaktadır. Bu durumda vatandaşların ihtiyaçlarının sekteye uğramaması için bu hizmetler belediyeler tarafından tekrar kontrol altına alınmıştır. Yeniden belediyeleştirme olarak adlandırılan bu uygulamalar, çalışmanın önceki kısımlarında da değinildiği üzere çok yeni bir kavram olup, Türkiye içinde bu uygulamanın yaygın olduğunu öne sürmek güç olacaktır.

Türkiye’de yeniden belediyeleştirme hareketi olarak örnek gösterilebilecek en somut örneklerden biri Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin su hizmetlerinin tedarik edilebilmesi için 2007 yılına kadar geçerli olmak üzere, Suez ve ENKA Holdingleri ile imzalamış oldukları hizmet sözleşmesidir. Anlaşma 2007 yılına kadar geçerli olmasına rağmen, Antalya Büyükşehir Belediyesi bu anlaşmayı 2002 yılında Suez şirketinin fiyatları artırması, bünyesinde çalıştırdığı işçilerin ücretlerini geciktirdiği ve çalışanların hayatlarını riske atacak iş pozisyonlarında çalıştırması nedeniyle feshetmiştir (Ulusoy, 2007: 338-341). Görüldüğü üzere özelleştirilen yerel hizmet sunumunda sadece hizmetin ücreti değıl çalışanların özlük hakları, sağık ve güvenliğı de önemlidir.

Türkiye’de yeniden belediyeleştirme sayılabilecek farklı uygulamaları da göstermek mümkündür. Bu uygulamalar (Bozğun, 2011: 97-107):

- İzmit Kentsel ve Endüstriyel Su Temini Projesi (Yuvacık Barajı),
- Antalya Çevre Sağık ve Su Projesi,
- Çeşme-Alaçatı Su Temini ve Kanalizasyon Projesi,
- Edirne Belediyesi Uygulamaları.

Yeniden belediyeleştirme olarak nitelendirilecek örneklerin sayıları çok azdır. Türkiye’deki bu türden uygulamaların nicelik olarak az olmasının nedenlerini; yerel yönetimlerin kurumsal alt yapısındaki yetersizliğınden veya yerel yönetimlerin, bazı hizmetlerin gördürülmesi konusunda, özellikle sosyal maliyetler açısından özel sektöre kıyasla daha üstün bir konumda olmasına dayandırılabilir. İlk olarak yerel yönetimler mali desteklere erişebilme konusunda merkezi yönetime bağımlıdırlar (Ulusoy ve Akdemir, 2009: 260). Yerel yönetimlerin, merkezi yönetim tarafından finansal olarak yeteri kadar destek alamaması, teknolojinin iyi kullanılması, müşteri odaklılık, stratejik yönetim ve toplam kamu yönetimi gibi modern yönetim tekniklerini kullanmada yetersiz kalacaklardır (Uysal, 2017: 180). Bu nedenle, belirtilen eksikliklerinin farkında olan yerel yönetimler, özel hukuk kişilerine devrettikleri hizmetleri tekrar bünyelerine alma konusunda ki girişimleri sınırlı kalabilecektir. İkinci olarak ise; özel finansmanlar, yerel yönetimlere kıyasla hem maliyetli hem de riskli olabilmelerinin yanı sıra, yerel kamu hizmetlerinin karşılanmasında yerel yönetimlere göre daha az performans sergiledikleri söylenebilir (Uğur ve Miynat, 2014: 20). Yine bu kapsamda yerel yönetimlerin, özel teşebbüs kişilerine kıyasla daha etkili ve verimli bir şekilde giderebildiğı yerel kamu hizmetlerinde herhangi bir özelleştirmeye gitmeyerek, hizmet sunumunu doğrudan kendisi gerçekleştirmesi de mümkündür.

Bu az sayıdaki deneyimde iki ortak nokta bulunmaktadır. İlk olarak söz konusu il belediyeleri su alanında hizmetlerin gördürülmesi için özel şirketlere inisiyatif hakkı tanımıştır. İkinci olarak, sayılan belediye deneyimlerinde, özel şirketler, yerel yönetimler ile ikili olarak belirtmiş oldukları sorumluluklarını yerine getirmemişler ve kamu yararı ikinci plana itilmiştir. Bunun yanı sıra, özel teşebbüslerin başarısızlıkları, tüketici fiyatlarının yükselmesine ve hizmetlerin niteliğinde düşüşlere yol açmıştır.

Yaşanan tüm bu olumsuz göstergeler, özelleştirmelere şüpheli bir algının oluşmasını kaçınılmaz kılmıştır. Aslına bakılacak olunursa, yerel hizmetlerin özel işletmelere bırakılmadan önceki durumu ve yeniden belediyelere bırakıldıktan sonraki durumlarının, kamu yararına faydalı olup

olmadığını saptaya bilmek vatandaşların kendilerine sunulan hizmetlerin ihtiyaçlarını, beklentileri doğrultusunda, ne ölçüde karşılayıp karşılamadığına bakılarak görülecektir.

V. Sonuç

Kamu yönetimi aygıtının bir parçası ve anayasa ile düzenlenip demokratik ve özerk bir yapıya sahip olan yerel yönetimler, mahalli sınırlar içinde yaşayan vatandaşların istifade edeceği yerel hizmetleri yerine getirmekle görevli olan kuruluşlardır. Yerel yönetimler, yerel kamu hizmetlerini farklı yöntemlerle ve örgütlenmelerle karşılamaktadır. Bu örgütlenmeler, yerel kamu hizmetlerinin konusuna ve niteliğine göre değişkenlik göstermektedir.

Yerel yönetim dendiğinde akla ilk olarak belediyeler gelmektedir. Belediyeler vatandaşların temel gereksinimleri olan temiz içme suyu, ulaşım, eğitim, sosyal konut, sağlık ve çevre koruma gibi sosyo-kültürel ve ekonomik nitelikteki yerel kamu hizmetlerini yerine getirmekle mükelleftir. Belediyeler bu hizmetleri doğrudan kendi kontrolünde sağlayabileceği gibi özelleştirmelere giderek özel teşebbüsler eliyle de gördürebilmektedir.

Kamu hizmetinin temel ilkelerinden olan “eşitlik, süreklilik ve etkililik” kavramları, kamu hizmetlerinin bir parçası olan yerel hizmetler içinde geçerlidir. Yerel kamu hizmetleri, doğrudan kamuya yöneltilmiş ve kamu yararı taşımalıdır. Ayrıca yerel kamu hizmetleri, kamu kuruluşlarınca veya kamu kuruluşunun gözetiminde özel kişilerce yürütülmektedir. Ancak özel kişiler aracılığıyla devralınan yerel kamu hizmetleri her zaman kamu yararına olumlu katkılar sağlamamaktadır.

Günümüzde yerel kamu hizmetlerin karşılanmasında özel teşebbüslerin bir takım yetersizliklerinden dolayı, bu hizmetlerin sunumunun yeniden belediyeleştirilmesi ile iyileştirilmesi gündeme gelmiştir. Belediyelerin hizmetleri bizzat yerine getirmedeki rolü önem kazanmıştır. Hizmetlerde aksamaların önüne geçebilmek için modern yönetim stratejilerinden biri olan “yeniden belediyeleştirme” uygulamaları ile hizmet sunumunda kalitenin ve etkinliğin artırılabilmesi düşünülmektedir. Uygulamanın olgunlaşmasında sebepler ve aktörler değişse de ulaşılmaması istenen temel sonuç yerel hizmetlerin gecikmesinin önüne geçmek ve yeterli hizmetler üretebilmektir. Yeniden belediyeleştirme uygulama sürecinde vatandaşların baskı gurupları oluşturmalarının yanı sıra belediye yönetimleri de her hangi baskı unsuru olmadan bu kararı alabilmektedir. Temel hizmetlerin yerel yönetimler aracılığıyla yürütülmesiyle, kamu yararındaki artışların olacağı ve buna bağlı olarak hizmet kullanıcılarının hizmet bedellerine daha az ücret ödeyecekleri öne sürülebilir. Ancak belirtmek gerekir ki, yerel kamu hizmetlerinin sunumunda özel sektörü devre dışı bırakmak mümkün değildir. Vatandaşların mağdur olmasını önleyen ve hizmet sunumunu daha verimli bir şekilde sürdüren taraf özel teşebbüs ise söz konusu hizmetlerin bu kesimler aracılığıyla yürütülmesi kamu çıkarı açısından daha yararlı olacaktır.

OECD ülkelerinde yerel kamu hizmetlerin yeniden belediyeleştirilmesi süreci belli başlı nedenlerle ve bu sürece ortak olan paydaşların katkılarıyla meydana gelmiştir. Yeniden belediyeleştirme hareketlerinin temel nedenleri özel işletmelerin hizmet sunumundaki işlevsel hataları, hizmet satın alımında tüketicilerin daha yüksek fiyatlar ödemeleri ve ideolojik unsurların etkili olduğu

görülmektedir. Seçilen ülkelerdeki piyasalaştırılan hizmetlerin yeniden belediyeleştirilmesi uygulamaları incelendiğinde, bazı ülkelerde önemli ölçüde yararlarının olduğunu söylemek mümkündür. Ancak yeniden belediyeleştirme uygulamasının henüz yeni bir anlayış olmasından dolayı yaygın olarak kullanılan bir yöntem olarak kullanıldığı iddia edilemez. Bu bağlamda sonuçlarının da neler getirip neler götüreceği tartışmaya açık bir konudur. Keza bu yöntemi uygulayan diğer ülke belediyelerin olumlu sonuçlar elde edemeyeceği zaman içerisinde görülecektir.

Genel itibarıyla bakıldığında, yerel kamu hizmetleri vatandaşların talep beklentilerini karşılamalı, halka ve hizmete yönelik olmalıdır. Bu bağlamda yerel kamu hizmetlerinin karşılanmasında bu hizmetlerin kim tarafından yerine getirileceğini saptamak, yerel yönetimler açısından çok önemlidir. Yerel ihtiyaçları gidermede belediye şirketleri veya diğer özel kuruluşlarda iş görebilmektedir. Yerel yönetimler bu şekilde, yerel koşullara en uygun olabilecek hizmet sunma yöntemlerini belirlemelerinde de katkı sağlayacaktır. Konu Türkiye açısından bakıldığında çok genç bir uygulama olması ve yeniden belediyeleştirme uygulaması denilebilecek deneyimlerinin sayılı olması nedeniyle kesin yargılar ortaya koyulamamaktadır.

Kaynakça

- AKGÜN, İlhan (2015), “The case of Antalya: Remunicipalisation of Water and Sanitation Services in Turkey”, <http://akgunilhan.blogspot.com.tr/2015/02/the-case-of-antalya-remunicipalisation.html>, (Erişim Tarihi: 29.05.2018).
- AKYILMAZ, Bahtiyar & SEZGİNER, Murat & KAYA, Cemil (2009), Türk İdare Hukuku (Birinci Baskı), Seçkin Yayınevi, Ankara.
- AMBROSİUS, Gerold (2012), Paradigmen Öffentlichen Wirtschaftens in Historischer Perspektive, (Ed. SCHAEFER, C. & THEUVSEN, L.), Renaissance Öffentlicher Wirtschaft: Bestandsaufnahmen, Kontexte, Perspektiven. Baden-Baden: Nomos.
- ATEŞ, Hamza & NOHUTÇU, Ahmet (2006), “Kamu Hizmeti Sunumunda Gönüllü Kuruluşlar ve Devlet”, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 11, ss. 245-276.
- BALLARD, Mark (2012), “Somerset Council to Bring Southwest One Services Back in House”, <https://www.computerweekly.com/news/2240142323/Somerset-Council-to-bring-Southwest-One-services-back-in-house>, (Erişim Tarihi: 30.05.2018).
- BAYRAKÇI, Erdal & KAHRAMAN, Selçuk (2017), “Yeni Kamu Hizmeti Anlayışı ve Belediye Hizmetlerinde Özelleştirme”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37, ss. 299-315.
- BECKER, Sören (2017), “Our City, Our Grid: The Energy Remunicipalisation Trend in Germany”, https://www.tni.org/files/publicationdownloads/chapter_8_reclaiming_public_services_2908.pdf, (Erişim Tarihi: 29.05.2018).
- BİRCH, Jules (2011), “Up in Arms: Are We Facing the Death of the Almo?”, <https://www.theguardian.com/housing-network/2011/nov/03/up-in-arms-facing-death-of-almo>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

- BLAUWHOF, Frederik (2013), "Berlin and Hamburg Referenda to Reverse Electricity Grid Privatization", <http://www.truth-out.org/speakout/item/16959-berlin-and-hamburg-referenda-to-reverse-electricity-grid-privatization>, (Erişim Tarihi: 30.05.2018).
- BOZĞUN, Didar Onur (2011), "Dünya'da ve Türkiye'de Su Sorunu ve Çok Uluslu Şirketler", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BUSSHARDT, Bastian (2014), "Analysing the Remunicipalisation of Services in OECD Countries", *Research Gate*, 10 (131), ss. 1-42.
- CARDWELL, Diane (2013), "Cities Weigh Taking Over From Private Utilities", https://www.nytimes.com/2013/03/14/business/energy-environment/cities-weigh-taking-electricity-business-from-private-utilities.html?pagewanted=all&_r=0, (Erişim Tarihi: 29.05.2018).
- CCRE (2009), European Charter on Local and Regional Services of General Interest, March 2009, http://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/charter_sgi_EN.pdf, (Erişim Tarihi: 10.06.2018).
- EPSU (2008), "Supporting the Reform Process in Local and Regional Government: Joint Evaluation of the Experience in Different Forms of Service Provision", Brussels, July 2008, http://www.ccre.org/docs/publication_reform_public_services_en.pdf, (Erişim Tarihi: 30.05.2018).
- ERYILMAZ, Bilal (2007), Kamu Yönetimi, Erkam Matbaası, İstanbul.
- FALAY, Nihat (2003), "Kamu Hizmeti ve Yerel Yönetimler İlişkisi", I. Ulusal Yerel Yönetimler Çalıştayı, 6-7 Haziran Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF, Biga/Çanakkale, ss.40-47.
- FOOD & WATER WATCH (2008), "Faulty Pipes - Why Public Funding-Not Privatisation is the Answer for U.S. Water Systems. Washington DC: Food and Water Watch", <https://www.foodandwaterwatch.org/reports/faulty-pipes>, (Erişim Tarihi: 26.05.2018).
- GONÇALVES, Costa Pedro (2008), "The Enabling State and the Market", Coimbra University, January 2008, http://www.pedrocostoncalves.eu/PDF/the_enabling_state.pdf, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).
- GÖVEN, Yusuf (1999), "Kamulaştırma İşlemlerinde 'Kamu Yararı'", *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 1, ss. 247-262.
- GÖZLER, Kemal (2005), İdare Hukuku Dersleri, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref (2014), Yönetim Hukuku (32. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara.
- GÜN, Servet (2015), "Neo-liberal Küreselleşme Sürecinde Değişen Yerel Eğilimler Sosyal Politika Uygulamaları ve Emek Politikaları Bağlamında Tunceli Belediyesi", *Toros Üniversitesi İktisadi, İdari, Sosyal Bilimler Fakültesi*, Cilt: 2, Sayı: 4, ss. 1-30.
- GÜNDAY, Metin (2004), İdare Hukuku (9. Basım), İmaj Yayınevi, Ankara.
- GÜNDAY, Metin (2011), İdare Hukuku (10. Baskı), İmaj Yayınevi, Ankara.

- GÜLER, Birgül Ayman (2016), *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi*, İmge Kitabevi, Ankara.
- HACHFELD, David (2008), "The Remunicipalisation of Water – Some Reflections on the Cases of Potsdam and Grenoble", *The Public - Alternatives to Privatisation*, 1-6 Ağustos, Saarbrücken, ss. 1-8.
- HALL, David (2012), "Re-municipalising Municipal Services in Europe", *Public Services International Research Unit*, University of Greenwich, London.
- HALL, David & LOBINA, Emanuele (2001), "Private to Public: International Lessons of Water Remunicipalisation in Grenoble, France", *Public Services International Research Unit*, University of Greenwich, London.
- HALL, David & LOBINA, Emanuele & CORAL V. (2010), "Replacing Failed Private Water Contracts, [Online] In: Public Services International Research Unit Seminar, Jakarta, <http://www.psir.org/reports/replacing-failed-private-water-contracts>, (Erişim Tarihi: 24.05.2018).
- HALL, David & LOBINA, Emanuele & TERHORST, Philipp (2013), "Remunicipalisation in the Early Twenty-first Century: Water in France and Energy in Germany", *Routledge*, 27 (2), ss. 193-214.
- INMAN, Alison (2011), "The Future Role of ALMOs", <https://www.theguardian.com/housing-network/2011/mar/28/the-future-of-almos>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).
- JEHL, Douglas (2003), "As Cities Move to Privatize Water, Atlanta Steps Back", <https://www.nytimes.com/2003/02/10/us/as-cities-move-to-privatize-water-atlanta-steps-back.html>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).
- KARAHANOĞULLARI, Onur (2015), *Kamu Hizmeti: Kavramsal ve Hukuksal Rejim*, (3. Basım), Turhan Kitabevi, Ankara.
- KELEş, Ruşen & YAVUZ, Fehmi (1983), *Yerel Yönetimler*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- KLAUS, Markus von Beitrag Ein (2013), "Münsterländer Stromrebelln am Ziel", <https://kopo.de/blog/2013/03/21/munsterlander-stromrebelln-am-ziel/>, (Erişim Tarihi: 29.05.2018).
- KÖSECİK, Muhammet (2000), "Yerel Yönetim Teorileri ve Merkez-Yerel Yönetim İlişkilerindeki Merkezileşme: Thatcher Dönemi", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 9, Sayı: 1, ss. 25-41.
- MEKONNEN, M. M. & ERCIN, A. E. & HOEKSTRA, A. Y. (2012), "The Water Footprint of France", Institute for Water Education, Value of Water Research Report Series No: 56, University of Twente, Enschede.
- MISSIMER, Thomas M. & DANSER, Philip A. & AMY, Gary (2014), "Water Crisis: The Metropolitan Atlanta, Georgia, Regional Water Supply Conflict", *Research Gate*, 2014 (131), ss. 669-689.
- NEWMAN, Janet & CLARKE, John (2009), "Publics, Politics and Power: Remaking the Public in Public Services", <http://oro.open.ac.uk/16218/4/2DA38EAB.pdf>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

- OHEMENG, K. Frank & GRAND K. John (2008), “When Markets Fail to Deliver: An Examination of the Privatization and De-privatization of Water and Wastewater Services Delivery in Hamilton, Canada, *Canadian Public Administration*, 51 (3), ss. 475-499.
- ÖÇAL, U. Erol (2018), “Yerel Yönetimlerde Neo-liberal Dönüşümün Kısa Bir Değerlendirmesi”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,
<http://www.yyusbedergisi.com/dergi/yerel-yonetimlerde-neo-liberal-donusumun-kisa-bir-degerlendirmesi20180101041258.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.11.2018).
- ÖZAY, İlhan (1986), *Devlet İdari Rejim ve Yargısal Korunma*, (1. Basım), Filiz Kitabevi, İstanbul.
- ÖZTOP, Sezai (2016), “Türkiye Ekonomisinin Dönüşümü”, *“Kamu Yönetimi Reformları”*, (Ed., Seyfettin ERDOĞAN & Ayfer GEDİKLİ), Umuttepe Yayınları, Kocaeli, ss. 1-28.
- PIGEON, Martin & McDONALD A. David & HOEDEMAN, Olivier & KISHIMOTO, Satoko (2012), *Remunicipalisation: Putting Water Back into Public Hands*, (Birinci Basım), Transnational Institute, Amsterdam.
- Privatisation Of Public Services And The Impact On Quality, Employment And Productivity (PIQUE) (2009), Summary Report, Vienna 2009, <https://postkom.no/wp-content/uploads/2017/01/Postdirektivet-EU-rapport-PIQUE-2009.pdf>, (19.06.2018).
- RAMESH, M. & ARARAL, Eduardo & WUN, Xu (2010), *Reasserting the Public in Public Services: New Public Management Reforms*, Routledge, London.
- REICHARD, Christoph & RÖBER, Manfred (2012), “Remunicipalization in Germany - Trends and Interpretations”, University of Leipzig, July 2012, http://paperroom.ipso.org/papers/paper_15752.pdf, (Erişim Tarihi: 08.06.2018).
- SAĞIR, Hayriye (2016), “Liberal Öğreti ve Yerel Yönetimlerin İlişkiselliği: Teorik Bir İnceleme”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ss. 282-307.
- SA-LEONARDO, Par (2016), “Innovation in Municipal Administration: A Case Study of Group-Build Housing in Tübingen”, Montreal, March 2016,
http://www.enap.ca/ENAP/docs/Portail_etudiant/Etudiants_chercheurs/Communication_3e_CEAP_Leonardo_Sa.pdf, (Erişim Tarihi: 30.05.2018).
- SCHMITT, Carina (2013), “The Employment Effects of Privatizing Public Utilities in OECD Countries”, *Public Management Review*, 16 (8), ss. 1164-1183.
- TALAS, Cahit (1993), “Liberalciliğin Geri Dönüşü ve Sonrası”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 26, Sayı: 3, ss. 3-12.
- TERHOST, Philipp (2014), “Remunicipalisation in Berlin After the Buy - Back”, June 2014, <https://www.tni.org/en/article/remunicipalisation-in-berlin-after-the-buy-back>, (Erişim Tarihi: 30.05.2018).

- TRAPP, Hendrik Jan (2004), “Gemeinwohlsicherung als Herausforderung – kommunale Steuerungspotentiale in der „Gewährleistungskommune”, http://homepages.ruhr-uni-bochum.de/Joerg.Bogumil/Downloads/Tagung/TagungSept04_Trapp.pdf, (Erişim Tarihi: 27.05.2018).
- UĞUR, Alparslan & MİYNAT, Mustafa (2014), “Kamu Özel Sektör Ortaklıklarının Ekonomi Politigi”, *Yönetim ve Ekonomi*, Cilt: 21, Sayı: 2, ss. 20-40.
- UKEN, Marlies (2013), “Noch haben die Hamburger ihr Netz nicht”, *Zeit Online*, September 2013, <https://www.zeit.de/wirtschaft/2013-09/rueckkauf-netze-volksentscheid>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).
- ULUSOY, Ahmet & AKDEMİR, Tekin (2009), “Yerel Yönetimler ve Mali Özerlik: Türkiye ve OECD Ülkelerinin Karşılaştırılmalı Analizi” *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:12, Sayı: 21, ss.259-287
- ULUSOY, Kudret (2007), *Küresel Ticaretin Son Hedefi: Su Pazarı (Birinci Basım)*, Kristal Kitaplar, Ankara.
- United Kingdom House of Commons, Transport Committee (2008), *The London Underground and the Public-Private Partnership Agreements*. London: Stationery Office.
- UYŞAL, Yusuf (2017), “Yerel Yönetimlerde Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) Uygulamalarının İki Yönü: Avantajlar ve Dezavantajlar”, *Kent Akademisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, ss. 169-199.
- VALDOVINOS, Joyce (2012), “The Remunicipalization of Parisian Water Services: New Challenges for Local Authorities and Policy Implications”, *Water International*, 37 (2), ss. 107-120.
- VILA, Trumbo Sol & PETERS, Matthijs (2016), “The Privatising Industry in Europe”, *Transnational Institute*, Şubat 2016, Amsterdam.
- WILLIAMS, Trefor (2010), “Analysis of the London Underground PPP Failure”, *Engineering Project Organizations Conference*, 4-7 Kasım, Columbia University, Boulder.
- WOLLMANN, Hellmut (2015), “Institutional Development of Public and Social Services Provision in European Countries: From Government to Governance?”, *Strategic Public Management Journal*, Sayı: 1, ss. 1-23.
- WOLLMANN, Hellmut & MARCOU, G. (2010), “From Public Sector – Based to Privatized Service Provision. Is the Pendulum Swinging Back?. In: The Provision of Public Services in Europe”, *Between State, Local Government and Market*, (Ed. Hellmut WOLLMANN & MARCOU G.), Edward Elgar, ss. 240-260

İnternet Kaynakları:

- <https://www.icij.org/investigations/waterbarons/hard-water-uphill-campaign-privatize-canadas-waterworks/>, (Erişim Tarihi: 20.05.2018).
- <https://www.epsu.org/article/uk-remunicipalising-transport-ppps>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).
- https://www.epsu.org/sites/default/files/article/files/Report_ETUI_RemunicipalizationSeminar.pdf, (Erişim Tarihi: 29.05.2018).

https://gov.wales/topics/environmentcountryside/epq/waste_recycling/publication/municipalsectorplan/?lang=en, (Erişim Tarihi: 26.05.2018).

<http://www.spd-net->

[sh.de/kiel/ratsfraktion/index.php?mod=article&op=show&nr=8440&query=](http://www.spd-net-sh.de/kiel/ratsfraktion/index.php?mod=article&op=show&nr=8440&query=), (Erişim Tarihi: 30.05.2018).

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/public_services_en.html, (Erişim Tarihi: 10.06.2018).